

На основу члана 60. Закона о пољопривредном земљишту („Сл.Гласник РС“, бр. 62/06, 41/2009), Општина Сјеница је урадила

ПРЕДЛОГ ГОДИШЊЕГ ПРОГРАМА Заштите, уређења и коришћења пољопривредог земљишта Општине Сјеница за 2019.годину

Овим програмом даје се преглед површина пољопривредог земљишта по катастарским општинама, класама и културама, анализа стања заштите и уређења пољопривредног земљишта, утврђују Програм радова на заштити и уређењу пољопривредног земљишта и план коришћења пољопривредног земљишта у својини Републике Србије.

І О П Ш Т И Д Е О ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ ОПШТИНЕ СЈЕНИЦА 2019.ГОДИНЕ

Сјеница се налази у југо-западном дијелу Србије, на надморској висини, 1000-1030м, у Сјеничкој котлини на десној страни реке Увац и обалама речице Грабовице и представља седиште познатог сточарског краја Пештерске висоравни. Сјеница је седиште по површини једна од највећих општина у републици Србији, са површином од 105.888,00 ха. Налази се на попречном путу Рашка-Нови Пазар-Сјеница-Нова Варош који спаја ибарску магистралу са Златиборском магистралом па има добре саобраћајне везе са Пријепољем, Новим Пазаром, Ивањицом и Новом Вароши. Добила је назив по обиљу траве-сијена, која се у околини Сјенице коси и по три пута годишње, Сјеница на старословенском значи „Земља сијена“.

Читаво подручје Сјеничко-Пештерске висоравни је планинског карактера са просечном надморском висином од 1.200метара, где је окружују планине, Јадовник(1734м), Златар(1734м), Озрен(1680м), Гиљева(1617м), Јавор(1520м) и Голија(1833м). На сјеничко-пештерској висоравни преовладавају кречњачки терени па има доста развијених крашких облика рељефа.

Територија Сјеничког краја налази се на јужном делу Златиборског округа кога чине десет општина.Граничи са са шест општина:Нова Варош,Ивањица, Нови Пазар,Тутин, Пријепоље и Бијело Поље који се налази са југозападне стране Сјенице а град је суседне Републике Црне Горе.

По броју становника 27.587 у 2002. години, на шестом месту у Златиборском округу а обухвата 103 насељена места, 53 катастарске општине и 12 месних заједница.Просечна

величина насеља, према површини износи 10.5 км², са просечно 275,8 становника. Просечна густина насељености је 26.3 ст/м².

Због планинског карактера и струјања ваздушних маса с југа, клима овог подручја се разликује од других области Србије. У овом подручју оштра, планинска клима с дугим и оштрим зимама са доста снега и топлим кратким летима. Мразеви могу да се јаве у сваком месецу у години. У Сјеници је 26. јануара измерна температура ваздуха -38.4° Ц. Апсолутни максимум температуре ваздуха је 34.7°Ц, измерен 22 августа 2000. године. Просечна температура зимских месеци (децембар, јануар, фебруар) у Сјеници износи - 2.9°Ц а просечна годишња температура 7°Ц.

Сјенички крај припада континенталној клими. Падавине зависе од западних и северозападних ветрова који доносе падавине у Сјеничком крају, а зими суснежицу и снег. Укупна годишња количина падавина у Сјеници у периоду од 1980-2000. године износи 727,9 мм. Максимум падавина је у јуну 82,2 мм и мају 70,5 мм, а минимум падавина у јануару са 38,8 мм, фебруару 43,2 мм и марту 41 мм. Највише падавина се излучи у првом летњем и последњем пролећном месецу, као последица велике честине проласка циклона.

Сјенички крај је сиромашан земљишним ресурсима. Што је то тако „кривац“ је најпре природна средина, а потом и људска небрига и немарност. Природа је веома неповољна за формирање земљишта на овом простору. Наиме претежна карбонатна и серпентиска серија, при разлагању дају мало нерастворног, педогенског субстрата, па је потребно дуго времена да се створи слој земљишта који може биљкама бити довољан за њихов развој. Велика количина кише на планинским подручјима условљава испирање и одношење земљишта. Затим велики нагиби рељефа погодују ерозији земљишта па је са те стране стварање и развитак земљишта на овом простору доста отежано. Крчење шума у непосредном историском времену, ради добијања плодне земље и пашњака, је знато утицало на деградирање педолошког прекривача.

Дисконтинуитет земљишног покривача у карсту онемогућава настанак крупних парцела а због безводности ових терена наводњавање је скоро немогуће. На стрмим земљиштима, где је изражена ерозија неопходно је улагање како би се спречило даља ерозија. Незнатни део површина покривају скелетни субстрати. Најбоља алувијална земљишта захтевају хидромериоације, од евакуације подземних вода па до уклањања стално плавлених површина.

Према Педолошкој карти највеће пространство заузимају земљишта настала на роњњацима и тријанским шкриљцима који се простиру средишњи делом посматране области, преко којих су у неогену наталожене лапоровите, кречњачке и пешчарске формације.

То би биле **рендзине и смеђа кисела земљишта** која се простиру највећим делом Пештера и ободом Сјеничке котлине, јужно од истоименог граса, где је дебљина хумусног слоја у просеку негде око 20 цм. Црномрке је боје, ситнозрнасте структуре, добре порозности и дренажности, али са појавом одломака кречњака. То је слабо везано замљиште, па је зато подложно ерозији и у влажном и у сувом стању. Овакав тип земљишта због својих физичких својстава не погодује развоју биљака.

Смеђа земљишта на кречњаку су најчешће локализована на блажим нагибима, по дну већих вртача или пак по подножју кречњачких брегова, али нигде у већим, по пространству које заузимају, компактним целинама. Хумусни слој је веома плитак и ретко прелази 20 цм.

Редзине су хумусно карбонатна земљишта, која имају широко распрострањење у Сјеничком крају. Јављају се на флишу и на високим планинама у зони периглацијације. Рендзине на лапорцу имају добре производне вредности, на периглацијалном материјалу мале, док су оне на доломитима променљиве вредности. Углавном су све

дефицитарне фосфором и азотом. На рендзинама се јављају церове и букове шуме обично треће бонитетне класе, са годишњим прирастом 4-6м³/ха.

Ранкери се јављају у офиолитској зони северног дела Сјеничког краја (дијабаз-розна серија). Заузимају око 12% територије. Образују се на различитим силикатним стенама. Неповољни климатски услови потенцирани великим нагибима дају релативно сиромашна земљишта, јер је успорена минерализација и формирање хумуса. На њима је развијен бели, ређе црни бор, буква, смрча, јела и храст китњак. Дубина земљишта је главни ограничавајући фактор њихове употребљивости.

Планинска црница (калкменасол) је веома аспрострањена. Образује се на тврдим кречњацима. Она је највише распрострањена у високим планинским подручјима. Заузима око 20% територије. То су плитка земљишта која имају малу способност задржавања воде, зато биљке које живе на њој зависе од количине и распореда атмосферских талоба. На црници се налазе шуме различитих биоценоза, ливаде и пашњаци. С обзиром на релативно малу дубину, производна вредност ових земљишта није велика. Бонитет је између треће и четврте класе. Укупни прираст дрвне масе на њима се креће до 7м³/ха/год.

Острвске површине под смоницом (вертисол), најчешће су окружене предходно наведеним типом земљишта и заступљене су по дну Сјеничке котлине. Не заузимајући већу површину, и на нагнутом смоница је плитка и лако подложна ерозији. Хумусни слој је веома плитак до 20 см.

Псеудоглеј и пароподзоли захватају највећи простор у Сјеничком крају и то: нижа Пештарска висораван, град Сјеница и околина, виша Пештерска висораван односно подручје Карајукића бунари и оклина, затим подручје Штавља, Дуге Пољане и Кладнице. Дубина А хоризонта у границама 10-40 цм. са екстремно киселим и киселим вредностима. Производна вредност овог типа земљишта је релативно мала и везана је интензитетом влажења и трајањем мокре фазе, као и дубином непрпусног слоја.

Мочварно, минерално барско земљиште, највише заступљено у долини реке Вапа а порива и већи део више Пештерске области и села Тријербине.

Тресет заузима већу површину око 450 ха, недалеко од Карајукићс Бунара. Дебљине тресетних наслага је око 2 метра.

Из овога се може закључити да су отежани услови за биљну производњу, односно на овом подручју је заступљена производња житарица за сточарство и производња кромпира за тржиште. Веома је битно извршити калцификацију зрмљишта као што је и приказано где се може видети да се ради о киселим земљиштима.

С обзиром да се ради о сточарском подручју и да на овом терену се креће негде око 20.000 грла говеда и оваца негде око 20.000 може се закључити да се ради о сточараком крају, где ратарска производња прати сточарство у оном обиму који је непроходно за сточарство, осим код производње кромпира.

Просечна површина парцела код пољопривредних произвођача креће се негде око 2.2 ха а укупна површина земљишта креће се негде око 10 ха по једном пољопривредном произвођачу, па је тако отежна сточарска производња.